

ARKTINEN

HAIKU

M. VUOLLE

Mikko Vuolle

ARKTINEN
HAIKU

© 2021 Mikko Vuolle

Kustannustoimitus: Mikko Vuolle

Kannen suunnittelu: Mikko Vuolle

Kustantaja: BoD · Books on Demand,
Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH,
Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-5035-3

*Tietoisuudessa
lumi, jää ja pakkanen –
Arktinen haiku*

LUKIJALLE

Aikoinaan opin haikun olevan luontoon keskittyvä runo, jossa on seitsemäntoista tavua jakautuneena kolmelle riville tietyn kaavan mukaan. Myöhemmin minulle selvisi, että perinteisesti siihen sisältyy myös vuodenaikaa ilmaiseva sana.

Kun aloin tutustumaan haikuihin enemmän, avautui minulle kokonaan uusi maisema niiden syvempään olemukseen. Aikaisemmin oppimani oli vain ulkoista muotoa. Sitä seuraamalla pystyi muodostamaan haikua muistuttavan runon, joka kuitenkin saattoi mennä täysin ohi sen perimmäisestä luonteesta. Siitä ei välttämättä löytynyt haikulle ominaista läsnäoloa, oivallusta tai pelkkää kuvailua syvempää tasoa.

Haikun olemukseen kuuluu, että se esitetään kuvaamalla todellisuutta ja fyysistä maailmaa. Se on läsnäoloa ja maailman aistimista eri aistien kautta. Kuvailemalla kokemaansa

kirjoittaja pyrkii välittämään lukijalle jotakin siitä, mitä hänessä itsessään on tuossa hetkessä herännyt.

Kuitenkin jo vanhat haikumestarit ovat saattaneet muokata ulkoisen maailman kuvausta, jos se on auttanut välittämään sisäistä kokemusta paremmin. Haikun muodostakin on saatettu poiketa, jos sisältö on sitä vaatinut.

Moderni haiku keskittyy haikun syvempään olemukseen, eikä se välttämättä enää noudata monien koulussa oppimaa muotoa. Se ei pidä sisällään tiukasti seitsemäätoista tavua, eivätkä tavut välttämättä jakaudu kolmelle riville. Joskus haikun olemus voidaan paremmin tavoittaa käyttämällä esimerkiksi vain yhtä tai kahta riviä.

Vaikka tavujen määrä ei enää ole täysin rajattu, tulee haikun kuitenkin olla lyhyt ja ytimekäs. Perinteisesti on ajateltu, että haiku pitää pystyä lukemaan yhdellä henkäyksellä. Sisällöltään haiku ei nykyään välttämättä liity pelkästään

luontoon tai pidä aina sisällään vuodenaikaa kuvastavaa sanaa, mutta kuvaa silti fyysistä maailmaa.

Käsitykseni modernista haikusta pohjautuu pääosin englanninkielisten kirjoittajien ajatuksiin siitä, mitä perinteinen haiku voisi olla englanninkielisessä maailmassa; mitä perinteisestä tulisi säilyttää, mistä voidaan luopua ja mikä on lopulta haikun oleellinen ydin.

Arktista haikua kirjottaessani olen pohtinut samaa omassa kontekstissani. Omille haikuilleni olen asettanut yhdeksäntoista tavun ylärajan, jotta ne säilyttävät yhden henkäyksen olemuksen.

Osa haikuista on lähempänä perinteisiä. Osa taas etsii ja koettelee haikun rajoja lähennellen esimerkiksi visuaalista, minimalistista tai senryu-runoutta. Joidenkin kohdalla voidaan oikeutetusti kysyä, pysyvätkö ne edes rajojen sisällä. Rajoja on kuitenkin mahdotonta koetella, ellei ota riskiä niiden ylittämisestä.

Toisaalta esimerkiksi haikun ja senryun tarkka erottaminen toisistaan on monissa tapauksissa suhteellista ja haastavaa. Henkilökohtaisesti omassa kontekstissani en ole nähnyt sille tarvetta. Johtotähtenä runoissa on aina ollut läsnäolo ja oivallus riippumatta sen tarkasta määritelmästä.

Hyvän haikun kirjoittaminen on vaikeampaa kuin äkkiseltään voisi kuvitella. Matsuo Bashon kerrotaan sanoneen oppilailleen, että kolme hyvää haikua elämässään kirjoittanut on haikurunoilija ja kymmeneen yltänyttä voidaan jo kutsua mestariksi.

Tässä hengessä olen kerännyt tähän kokoelmaan vain parhaat viiden vuoden aikana syntyneistä talvisista haikuista. En kuitenkaan ole halunnut olla liian puritaaninen, jotta kynnys julkaista mitään ei kasvaisi ylitsepäsemättömäksi.

Kevättalvella 2021, M.V.

Tutkimusmatka lumen ja jään maan
haikujen olemukseen. Mikä on niiden
suhde perinteisiin haikuihin ja kuinka
pitkälle rajat venyvät?

Luminen tie -
askeleitten äänten takaa
kuuluu hiljaisuus

Haikukokoelma kylmästä pohjolasta.

